

KEISARI ALEKSANTERI I:N VIERAILU JA KAUPPIAS ROOSIN PÖYTÄ

Millaisista tekijöistä historiallisen esineen museoarvo muodostuu ja kuinka se voidaan turvata konservointilanteessa? Asiaa tarkastellaan Venäjän keisari Aleksanteri I:n Kokkolaan vuonna 1819 tekemän vierailun ja kauppias Anders Roosin tätä vierailua varten hankkiman kullatun empire-konsolipöydän muodostaman tarinan kautta. Kertomukset kauppiaan osoittamasta varakkuudesta, keisarin pöydän ääressä pitämästä vastaanotosta ja nopeasta poistumisesta juhlaväen keskuudesta johdattavat pöydän myöhempiä vaiheita koskeviin tietoihin ja lopulta pohdintaan konservoinnin merkityksistä.

Kulttuuriperinnön tekijät

Erilaiset muistiorganisaatiot pyrkivät toiminnallaan mahdollistamaan kulttuuriperinnön olemassaolon ja säilymisen. Museoissa nykyisin tapahtuva arkistointi, kokoelmatyö sekä konservointi luovat käytännön edellytykset kestäväälle kulttuuriperintötyölle. Kiinnostus esineellistä ja aineellista kulttuuriperintöä kohtaan oli vahvaa jo Suomen museolaitoksen varhaisina syntyaikoina. 1800-luvun lopulle ja 1900-luvun alkuun ajoittuva esineistön ja muistojen kerääminen sekä tieteellinen tutkimus ja julkaisutoiminta loivat pohjan nykyiselle museotoiminnalle.¹ Tutkimukselle tärkeät vanhemmat kirjalliset muistiinpanot ja julkaisut ovat edelleen osa jatkuvaa kansallista tarinaa. Perinteisen museotyön rinnalle voidaan nostaa myös eettisiä kysymyksiä. Kuinka ja kenelle tarinoita kerrotaan tai kenellä on oikeus päättää kulttuuriperinnön sisällöstä?²

Teemaa voidaan avata konkreettisemmin yksilöityyn museokohteeseen liittyvän kerronnan, tiedon muodostumisen ja käytännön museotyön mahdollistamien arvotuskysymysten avulla. Nyt käsiteltävässä tapauksessa Keisari Aleksanteri I:n matka Suomeen ja Pohjanmaalle vuonna 1819 on merkittävä alkupiste kulttuurihistorialliselle tapahtumaketjulle, joka on jatkunut histo-

Kuva 1. Keisari Aleksanteri I:n muotokuva Kokkolan raatihuoneella. Teos K. H. Renlundin museon kokoelmista, tekijä tuntematon. Kuva Marcus Riska 2021.

riankirjoituksessa sekä yhteisöllisessä kerronnassa yli kahdensadan vuoden ajan. Maistraattien ja raastuvanoikeuksien toiminnastaan tallentamat asiakirjat muodostavat tapaukseen liittyvän tiedon perustan. Pöytäkirjat, pöytäkirjojen liitteet, kirjetoisteet, perukirjat ja huutokauppaluettelot mahdollistavat tapahtumien tai aineellisen omaisuuden vaiheiden seuraamisen kohtuullisen tarkasti. Yksityiskohtaisempaa, joskin epävarmempaa tietoa on mahdollista saada aikalaisten muisteluista. On kuitenkin syytä pitää mielessä, että niitä kirjanneiden henkilöiden omat käsitykset tai dramatisointi ovat voineet vaikuttaa kerrontaan. (Kuva 1.)

Varhaisin tapaukseen liittyvä ja tiedossa oleva muistelu on kirjoitettu jo vuonna 1844. Sara Wacklinin *Hundrade Minnen från Österbotten*³ kuvaa varsin värikkäästi keisarin Kokkolaan suuntautunutta vierailua. Wacklin lienee innoittanut myös joitakin vuosikymmeniä myöhemmin oululaista Petter Aurenian kirjoittamaan vastaavan Aleksanteri I:n Pohjanmaan kiertomatkaa kuvaavan teoksen⁴. Ensimmäinen varteenotettava julkaisu on kuitenkin Suomen taidehistorian isänä pidetyn Emil Nervanderin tuotantoa. Vuonna 1906 julkaistu *Keisari Aleksanteri I:n matkat Suomessa*⁵ kuvaa ja analysoi lähdekriittisemmin Kokkolan vierailua. Nervanderin kirjoitus pohjautuu pääosin hänen käytössään olleisiin Kokkolan maistraatin pöytäkirjoihin. Mielenkiintoisena yksityiskohtana hän mainitsee kamreeri, filosofian maisteri Aleksanteri Boehmiltä saamansa perimätiedon, joka edelleen pohjautuu suoraan aikalaisten silminnäköjätietoihin.⁶

Vierailutapahtumaan on liitettävissä Kokkolassa sijaitsevan K. H. Renlundin museon kokoelmakohde, jonka tarinaa voidaan tarkastella suoraan mainittujen arkistolähteiden, muistelmien sekä siihen nykyaikana kohdistuneiden käytännön toimenpiteiden kautta. Oman lisänsä tarkasteluun antaa tämän artikkelin kirjoittajan subjektiivinen kokemus tämän esineen konservointiin liittyvästä eettisestä pohdinnasta sekä käytännön toimista.

Keisarin vierailu

Keisari Aleksanteri I:n (1777–1825) vuonna 1819 tekemää kiertomatkaa Suomeen ei voida pitää kovin poikkeuksellisena. Keisari matkusti runsaasti ympäri Eurooppaa ja teki muun muassa edellisenä vuonna laajan kiertomatkan Etelä-Venäjälle. Vaikka vierailu oli Aleksanterin Suomeen suuntautuneista matkoista jo neljäs, on vuoden 1819 matkan tarkoitusta pohdittu myöhemmin eri tahoilla. Aikaisemmat matkat tuoreeseen suuriruhtinaskuntaan oli tehty selkeitä poliittisia päämääriä silmällä pitäen, ja ne olivat suuntautuneet Etelä-Suomen alueelle.⁷ Todennäköistä on, että laaja kiertomatka maan pohjoisemman osan kautta liittyi olosuhteiden selvittämiseen osana suurempaa arviota valtakunnan puolustuksesta.⁸

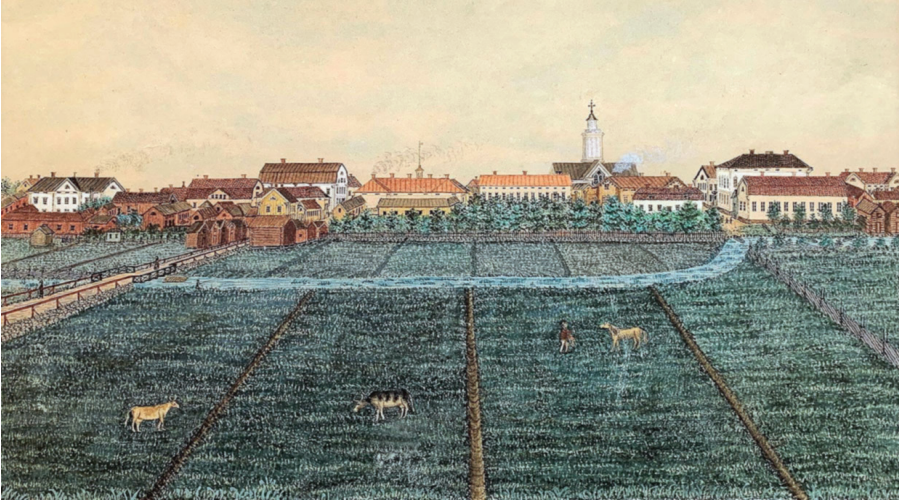
Kokkolan maistraatti sai tiedon Keisarin tulevasta, seuraavalle kesälle suunnitellusta vierailusta Vaasan läänin maaherralta 10.3.1819 päivätyllä kirjeellä. Yksinkertaisuudessaan ilmoitetaan ”hänen korkeutensa majesteetin, armollisen keisarin, korkeassa persoonassaan kunnioittavan Suomen Pohjanmaata vierailullaan”.⁹

Kesän loppupuolella oli saatu jo tarkempaa tietoa tulevasta vierailusta, ja maaherra oli kehottanut muistiossaan varustautumaan siihen niin, että vierailutoimet voidaan hoitaa kaupungin parhaimmissa olosuhteissa. Kokkolan puinen raatihuone oli palanut joitakin vuosia aikaisemmin, joten kaupungin tasokkaimpina rakennuksena voitiin pitää tuolloin kauppias Anders Roos nuoremman (1785–1842) juuri muutama vuosi aikaisemmin valmistunutta kivirakenteista mahtitaloa.¹⁰ Roosien tuolloinen varallisuus on mainittu yhdeksi Suomen suurimmista, ja myös hänen taloudessaan varustauduttiin merkkihenkilön vierailuun monin tavoin.¹¹ (Kuva 2.)

Kaupunkiin tehtiin raatimiesten johdolla mittavia hankintoja. Koska kesä oli taipumassa syksyiseen hämärään, maistraatti päätti hankkia sata lasilyhtyä valaisemaan tarvittaessa katuja keisarillista seuruetta varten¹². Keisarin saapumista ja poistumis-

Kuva 2. Roosin talon sisäpihanäkymä ja portaat, joita pitkin keisari Aleksanteri seurueineen nousi taloon vastaanottoa varten. Kuva Jouni Mustonen 2021.

Kuva 3. Kokkolan eteläosan kaupunkinäköymä 1800-luvulla idästä katsottuna. Teos K. H. Renlundin museon kokoelmista, Conrad Söveliuksen maalaus. Kuva Jouni Mustonen 2021.

ta varten oli varattu myös kanuunoita kunnialaukausten ampumiseen.¹³ Samalla ohjeistettiin kaupungin väkeä sopivaan käyttäytymiseen vierailun sekä vastaanoton aikana. Laamanni ja pormestari Hans Petter Winge (1770–1837) valtuutettiin suunnittelemaan tarvittavia töitä, keisarin seurueen mahdollista yöpymistä sekä antamaan riittäviä määräyksiä ja käskyjä näiden toteuttamiseksi.¹⁴

Keisari ilmoitti kuitenkin maaherra Carl Constantin de Carnallin (1757–1832) välityksellä, ettei halunnut juhlallista vastaanottoa. Kunnialaukauksista luovuttiin, ja koska vierailu ajoittui päiväsaikaan, jäivät myös lasilyhdyt vaille käyttöä. Kaupunkia oli kuitenkin siistitty monin tavoin, lisäksi kaupunkilaisia oli kehoitettu pitämään karjansa laitumilla, jotta puhdistetut ja vedellä huuhdellut kadut pysyisivät puhtaana.¹⁵ (Kuva 3.)

Keisari Aleksanteri saapui kaupunkiin kolmantena päivänä syyskuuta kello 15 pohjoisen tulliportin kautta. Roosin talon pihamaalla hänet otti vastaan kaupungin merkkihenkilöistä koostunut joukko. Vastaanottoväkeen kuuluivat talon isäntä Anders Roos vaimoineen, papisto, sekä kaupungin virkamiehet, maistraatti ja porvarit Hans Petter Wingen johdolla. Pihalta keisarin seurue nousi portaikkoa pitkin rakennuksen toiseen kerrokseen pormestari Wingen saattamana. Salin sivulla olevassa vierashuoneessa, förmaakissa Aleksanteri esitti isännilleen kysymyksiä kaupungin kaupasta sekä kehu sen siisteyttä ja hyvää asemaa. Audienssi pidettiin huoneen keskellä olevien ikkunoiden välille sijoitetun kultakehyksisen peilin ja kullatun marmorikantisen pöydän ääressä.¹⁶

Keisarin kerrotaan kuitenkin olleen hieman tyytymätön huomattessaan Roosin talon ylellisen loiston, varsinkin kun häntä oli usein vaivattu lukuisilla vetoomuksilla suuriruhtinaskunnan köyhyyteen ja puutteeseen vedoten.¹⁷ Yöpymistä ei tapahtunut, eikä odotettu päivällinenkään toteutunut. Aleksanteri nautti nopeasti kupillisen kahvia, kiitti isäntäväkeä sekä paikallisia arvovieraita ja nousi pikaisesti juuri valjastettuihin vaunuihinsa. Keisari kierrätti vaunujansa joidenkin katujen kautta nähdäkseen kaupunkia paremmin ja poistui kansanjoukon riemuitessa kaupungista kello 15.45. Vierailu oli kestänyt kokonaisuudessaan kolme neljännestuntia.¹⁸

Aleksanterin matka jatkui vauhdikkaasti Pietarsaareen ja tiukan aikataulun mukaisesti edelleen rannikkoa pitkin etelään eri Pohjanmaan paikkakunnilla pysähtyen. Turkuun hän saapui seurueineen neljän päivän kuluttua seitsemäntenä päivänä syyskuuta. Etelä-Suomen paikkakuntia kierrettyään hän palasi Pietariin aamuyöllä 15. syyskuuta. Vuoden 1819 matka Suomeen oli kestänyt kokonaisuudessaan kuukauden ja kymmenen päivää.¹⁹

Historiallisen objektin kiinnittyminen aikaan

Emil Nervanderin kokoaman tiedon mukaan keisarillisen seurueen vierailua varten oli laadittu ohjeistus riittävien olosuhteiden takaamiseksi. Yksinkertaisia talous- ja elintarvikkeita piti olla saatavilla, ja myös varsin vaatimattomat huone- ja majoitusjärjestelyt piti suunnitella kahdeksalle hengelle. Käytännössä on mainittu sängyt patjojen kera, ja jopa hänen majesteetilleen itselleen ”muutamia kupoja hyviä, puhtaita ja kuivia pitkiä olkia”.²⁰

Vierailu ja vastaanotto tapahtuivat Kauppias Anders Roosin talossa, ja tämän talouden olosuhteita sekä isäntäväen varallisuutta voidaan tarkastella useisiin lähteisiin perustuen. Anders Roos vanhempi (1750–1810) mainitaan 1800-luvun alkuvuosina sekä Kokkolan, että koko Suomen rikkaimpana kauppaporvarina.²¹ Netto-omaisuuden arvo oli hänen kuollessaan vuonna 1810 kokonaista 215 000 riikintaalera.²² Omaisuus kasvoi edelleen liike toimien siirryttyä hänen pojalleen Anders Roos nuoremmalle (1785–1842) ja oli lopulta suurimmillaan 1830-luvun aikana²³. (Kuva 4.)

Kuva 4. Roosin talo valmistui Kokkolan Isokadun varrelle vuonna 1813. Kuva Jouni Mustonen 2021.

Kuva 5. Roosin talon keltainen förmaaki eli vierashuone nykyisessä asussaan. Kuva Jouni Mustonen 2021.

Tätä taustaa vasten voidaan tarkastella keisarin vierailun olosuhteita tuolisessa Roosin talossa. Alakerros oli perheen arkikäytössä ja toinen kerros sisustettuna juhlatilaisuuksia varten. Kertoman mukaan kauppias Roos ei ollut säästellyt kuluja saadakseen yläkerroksen huoneet keisarin vierailuun soveltuviksi. Mainitaan myös, että Roos oli varta vasten tilannut Tukholmasta kokonaisen förmaakin kaluston vierailua varten.²⁴ Olihan maaherra de Carnall hiljattain kehottanut juuri tällaisia järjestelyjä.²⁵ Syytä siihen, miksi huonekalut hankittiin Tukholmasta eikä esimerkiksi Pietarista voidaan vain pohtia, sillä Roosin kauppahuoneen arkistoa ei ole säilynyt, ja myös muuta sukuun liittyvää kirjallista aineistoa on säilynyt äärettömän vähän²⁶. Ulkomaankaupan painopiste oli 1820-luvun lopulle saakka edelleen Tukholmassa, joten todennäköisenä syynä voidaankin näin pitää vanhoja kontakteja entiseen pääkaupunkiin.²⁷

Itse rakennuksen huonetiloja kuvailtiin hyvin värikkäästi muun muassa Sara Wacklinin kertomuksessa: ”Kaikkien huoneiden huonekalut oli peitetty paksulla silkkidamaskilla ja verhot oli valmistettu runsaasti hapsuja sisältävästä kankaasta. Kruunut, maalaukset ja arvokkaat matot osoittivat omistajan makua ja rikkautta. Makuuhuoneessa seiso i kultainen ja laivan muotoinen mahonkivuode, johon noustiin hienolla turkkilaisella kankaalla peitettyjä portaita. Sen silkkiripustukset oli aseteltu purjeiden tavoin.”²⁸ Huoneiden ylellisyyttä on tässä kertomuksessa joidenkin lähteiden mukaan mahdollisesti liioiteltu, toisaalta muissakin kuvauksissa on mainittu selkeästi samoja sisustuselementtejä ja huonekaluja.²⁹

Roosin talon portaita ylös noustaessa tullaan pienelle välitasanteelle, josta päästään oikealla olevaan eteistilaan. Tämän jälkeen saavutaan niin sanottuun keltaiseen förmaakiin eli salin sivulla olevaan vierashuoneeseen eli tilaan, jossa keisari Aleksanterin kerrotaan pitäneen vastaanottonsa. Raatimiehen rouvan Mathilda Boehmin ja everstinrouva Mathilda Petanderin muistelmien mukaan förmaaki oli tuolloin ”kalustettu sirommilla ja kalliimmilla huonekaluilla. Siellä näkyi neljä jakkaratuolia ja kaksi nurkkasohvaa, kaikki päällystetyt aistikaskuoisella tummanruskealla sametilla. Ikkunain väliin oli sijoitettu erittäin kaunis, kultakehyksinen peili, johon kuului kullattu marmoripöytä”³⁰ (Kuva 5.)

Mitkä ovat näiden taloon ja historiallisiin tapahtumiin liittyvien huonekalujen sekä muun kiinteistöön liittyvän omaisuuden myöhemmät vaiheet? Koska irtaimistosta luovuttiin yleensä ennen kiinteästä omaisuudesta luopumista, voidaan Roosin sukuun ja taloon liittyvien huonekalujen ja omaisuuden matkaa seurata perukirjojen ja useamman huutokaupan kautta vuodesta 1843 aina vuoteen 1880 saakka. Huutokauppoja pidettiin tuona aikana Roosin talossa kaikkiaan kolme, ja rakennus vaihtoi lopullisesti omistajaa vasta vuonna 1896.³¹

Tässä tapauksessa mielenkiinnon kohde tarkentuu keltaisen förmaakin kullattuun marmorikantiseen peilipöytään – siihen samaan, jonka ääressä Keisari Aleksanterin mainitaan pitäneen audienssinsa vuonna 1819. Anders Roos nuoremman 12.4.1843 ja 13.1.1844 päivätyssä perukirjassa on mainittu huonekalujen yhteydessä kaksi kullattua peilipöytää marmorikannella.³² Pöytien voidaan siis havaita kuuluneen vielä tuolloin talon kalustukseen. Kokkolan kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden pöytäkirjojen mukaan leskirouva Sophia Roosin saman vuoden aikana 11.4 ja 9.10 pitämässä huutokaupoissa ei myyty huonekaluja, joten kalustus säilyi todennäköisesti edelleen samankaltaisena.³³

Rouva Sophie Roosin kuoltua vuonna 1856 Roosin talolla pidettiin kolme päivää kestänyt huutokauppatilaisuus. Ostajien laajaan joukkoon kuului lukuisia paikallisia porvareita, talonpoikia sekä eri ammattikuntien edustajia. Paikalla mainittiin muiden muassa olleen kauppiaat Boehm ja Malm, maalari Drake, kruununvouti Holm, lääkäri Hellström, sekä rouvat Petander ja Etholen. Useimpien henkilöiden ammatteja tai edes etunimiä ei ole luetteloissa mainittu, esimerkkinä Relander. Tässä huutokaupassa Anders Roosin poika, Otto Herman Roos, osti valkoisella marmorikannella varustetun kullatun peilipöydän. Lisäksi hän osti förmaakin mahonkikaluston, johon kuului 14 tuolia, 3 nojatuolia, yksi sohva ja yksi pöytä. Syy, miksi perijä osti kuolinpesän huutokauppaamaa tavaraa, lienee yksinkertaisesti verotustekninen ja keino pienentää syntyneitä kustannuksia.³⁴ Huutokaupatun omaisuuden määrä oli

kokonaisuudessaan mittava. Huutokauppaluettelosta ei kuitenkaan löydy selkeää erillistä merkintää toisesta, hieman yli kymmenen vuotta aikaisemmin perukirjassa mainitusta kullatusta pöydästä. Pöytiä, huonekaluja ja muuta irtaimistoa päätyi kuitenkin runsaasti lukuisille eri tahoille.³⁵

Roosin talon kolmas huutokauppa järjestettiin Otto Herman Roosin jouduttua konkurssiin vuonna 1879. Tässä huutokaupassa myytiin edelleen laajasti kiinteistön irtaimistoa, mutta mainintaa kullatusta pöydästä ei löydy tästäkään luettelosta. Seuraavana vuonna Himangalla pidetyn saman konkurssipesän huutokauppaluettelosta ei sellaista myöskään löydy.³⁶

Pöydän kohtaloa valaisee vuosikymmeniä myöhemmin lääkintöneuvos Karl Konrad ReijoWaraan tekemä selvitys. Hän kertoo vuonna 1924, että hänen isänsä apteekkari Carl Ulrik Relander oli ostanut kullatun pöydän ennen vuonna 1858 tapahtunutta muuttoaan Kokkolasta Kalajoelle. Hankinta oli tehty huutokaupasta, joka oli pidetty Sophie Roosin vuonna 1856 tapahtuneen kuoleman jälkeen. Relanderin kertoman mukaan tämä oli juuri sama förmaakissa sijainnut pöytä, minkä ääressä keisari Aleksanteri oli pitänyt vastaanottonsa. ReijoWaraan mukaan hieman kulunut pöytä oli annettu perheen Helsinkiin muuton jälkeen kultaaja Kahlrothille uudistettavaksi.³⁷ Pöytä oli ReijoWaaralla vuoteen 1936 saakka, jonka jälkeen se siirtyi apteekkari Katri Roosille³⁸ ja edelleen hänen perillisilleen. Lopulta antiikkiliike Galerie Donnerin Arthur Aminoff osti kyseisen pöydän. Hän tiedosti säilyneen provenienssin merkityksen ja esineelle sen alkuperäisessä ympäristössä muodostuvan arvon.³⁹ Näin sitä tarjottiin K. H. Renlundin museolle, jonka haltuun se siirtyi vuonna 2016. Pöytä oli tiettävästi kiertänyt yli sadanviidenkymmenen vuoden ajan eri omistajilla, kunnes se oli näin päätynyt jälleen lähtöpaikkaansa Anders Roos nuoremman vuonna 1813 rakennuttamaan taloon Kokkolassa.⁴⁰

Konservoinnin toteutus

Tarkastelun kohteena oleva puurakenteinen, marmorikannella varustettu empire-konsolipöytä kuuluu K. H. Renlundin museon kulttuurihistoriallisiin kokoelmiin numerolla KHR7213. Esine on ostettu antiikkiliike Galerie Donnerilta vuonna 2016. Pöydän päämitat ovat: leveys 104 cm, syvyys 50 cm ja korkeus 78 cm.

Kuntoarvio 24.3.2017:

”Konsolipöytä, empire-tyylinen, kansi harmaata marmoria, valkoiseksi ja pronssinväriseksi ylimaalattu jalkarakenne. Pöydän maalaus vaikuttaa lohkeilun ja pinnan kiiltoasteen perusteella paksult sivellyltä valkois-

selta alkydimaalilta. Yläsarjan suomukoristeista osa on maalattu pronssin värisellä, ilmeisesti alkydisideaineisella värikerroksella. Myös jaloissa oleviin kirveen terän muotoisiin ulokkeisiin sekä jalkojen kannelointeihin on käytetty samaa maalia. Sarjan yläosan lehdykkäkoristeiden ja jaloissa sijaitsevien leijonareliefien pinnoitus vaikuttaa vanhemmalta eri tavoin toteutetulta kerrokselta. Maaleissa olevien lohkeamien alta erottuu paikoin mustaa värisävyä ja mahdollisia kultauskerroksia. Sarjan sisäosa vaikuttaa alkuperäiseltä, eikä siihen ole lisätty sekundäärisiä värikerroksia. Jalkojen alaosissa mahdollisia murtumia, joita korjattu. Myös jalkalevyssä halkeamia varsinkin jalkojen liitoskohdista edeten. Jalkalevyn alareunaa kiertävä lista vaikuttaa sekundääriseltä. Todennäköisesti sillä on pyritty vahvistamaan rikkoutunutta jalkarakennetta. Harmaa sarjaan osittain upotettu ja irrallinen marmorikansi on pääosin erinomaisessa kunnossa. Marmorilevyn reunoissa on kauttaaltaan pieniä jälkiä ja pinnassa jonkin verran naarmuuntumista. Edestä katsottuna oikealta takareunasta on irronnut hieman suurempi kappale, kooltaan noin 5 x 30 x 30 mm.”⁴¹ (Kuva 6.)

Pöydän saavuttua K. H. Renlundin museon toimipaikkaan Roosin talolle ja siellä sijaitsevaan konservointitilaan, teki tämän artikkelin kirjoittaja uudelle, juuri hankitulle kokoelmaesineelle ensimmäisen, edellä kuvatun kuntoarvion. Tässä vaiheessa pöydän proveniensi ja sen historiallinen tausta oli jo varsin hyvin tiedossa. Teknisesti eniten kiinnostusta herättävänä seikkana pidettiin paksujen maalikerrosten alle kätkeytyviä muita mahdollisia kerrostumia. Olemassa olevien maalipinnan lohkeamien kautta nähtiin, että pöytä oli todellakin jalkarakenteiltaan osittain kullattu. Jalkalevyssä ja sarjan yläosassa oli lisäksi nähtävillä pigmenteiltään mustia pintakerroksia.

Seuraavassa vaiheessa tuli ajankohtaiseksi selvittää tarkemmin pöydän mahdollinen alkuperäinen ulkoasu. Eri lähteistä selvitettiin aikakaudella vallinneita työtapoja sekä mahdollisia väri- ja kultausyhdistelmiä. Työkohteena olevaan pöytään vertautuvista saman aikakauden konsolipöydistä löytyi tietoja kohtuullisen helposti. Kuvaavia piirteitä näissä olivat tummahko marmorikansi, kullattu

Kuva 6. Konsolipöydän yksityiskohtia ja pintakerroksia ennen konservointia. Kuva Jouni Mustonen 2017.

Kuva 7. Konsolipöytä tarkasteltavana konservoinnin aikana. Kuva Maria Store, Kokkola-lehden arkistot 2017.

re-konsolipöytien tukholmalaislähtöisyys tuki näin myös valmistuspaikka-pohdintaa.⁴³

Pöydälle mahdollisesti suunniteltavat ja tehtävät konservointitoimenpiteet sekä niiden pohdinta ohjaisivat tässä vaiheessa perimmäisen kysymyksen äärelle. Kuinka säilyttää esineen fyysinen ja historiallinen kokonaisuus? Mikä olisi ylipäätään oikea tapa edetä? Taustalla oli tieto Roosin suvun varakkuudesta sekä sen mahdollinen halu osoittaa tätä varakkuuttaan keisarin Aleksanterin vierailun yhteydessä. Myös tarina keisarin mahdollisesta tyytymättömyydestä loiston nähdessään oli oleellinen osa kontekstia. Käytännössä tuli siis pohtia, millaisilla toimilla ja laajuudella konservointitoimet olisi syytä suorittaa, jotta esineestä välittyisi vierailutapahtuman luonne, ja se antaisi tarkastelijalle mahdollisuuden pohtia tapahtumien kulkua. Myös esineen fyysiseen olemukseen lähes kahdensadan vuoden aikana muodostuneet kerrostumat piti ottaa huomioon.

Asia vaati vielä pöydän lähempää tarkastelua sekä joitakin koeluontoisesti tehtyjä uudempien pintakerrosten poistoja. Kaiken saadun tiedon prosessointi vaati tämän jälkeen eräänlaisen aikalisän ennen käytännön toimia. Tutkimuksen kautta saadun informaation, pidemmän pohdinnan ja ehkä lopulta intuitionkin kautta kokonaisratkaisusta tuli jokseenkin selkeä. Marmorikansi vaatisi ainoastaan puhdistuksen. Jalkarakenteesta poistettaisiin uusin, vielä varsin tuore paksu alkydimaalikerros tarkempia toimenpiteitä ja niiden suunnittelua varten. Pöydän takaosaan jätettäisiin kuitenkin näytteet näistä kerroksista. Sarjan lehdykkäkoristeiden ja leijonareliefien pinnoitus jäisi koskemattomaksi. (Kuva 7.)

Toisessa vaiheessa oli mahdollista aloittaa alkydimalikerrostumien poisto. Eri työkaluja ja menetelmiä käyttäen alkydikerrosten alta paljastui vanhoja vaurioita sekä lähes täydellisenä säilynyt kultaus. Joiltakin osin kultaus puutui kokonaan, mutta tässä yhteydessä havaittiin myös seikka, jonka perusteel-

jalkarakenne sekä mustaksi maalattu jalkarakenteen pohjalevy.⁴² Muiden todettujen ja tarkasteltujen empi-

la ReijoWaraan vanha kertomus voitiin todentaa. Helsinkiläisen Kahlrothin uudistama kultaus oli selvästi havaittavissa omana kerroksenaan.⁴⁴ Yksi kirvestä muistuttavista ulokkeista oli korvattu uudella, eikä siinä ollut havaittavissa varsinaista kultausta. Jalkojen alaosan vauriot varmentuivat. Jokaisessa neljässä jalassa oli murtumia, ja ne oli naulattu sekä liimattu kokoon niin, etteivät liitoskohdat istuneet aivan täydellisesti toisiinsa. Myös kokonaisuudessaan mustaksi paljastunut jalkalevy oli samoihin vaurioihin liittyen murtunut liitospinnoistaan.⁴⁵

Näkyvät vauriokohdat korjattiin maalin poiston jälkeen eläinliimaa, puuta ja puukittiä käyttäen. Yläsarjan sisäosaan ei koskettu. Kultauksen kerroksellisuus säilytettiin niin, että sitä paikattiin puuttuvilta osin öljykultauksena lehtikullalla, muilta osin vanhat kultauskerrokset retusoiittiin. Retusointikohdissa havaittuja vaurioita pohjustettiin tarvittaessa liitu-eläinliimaseoksella. Sarjan yläosa ja jalkalevy käsiteltiin vernissa-puutärpähti-pigmenttiseoksella, ja tämän kuivuttua pintaa tasoitettiin öljyhionnalla ohennettua vernissaa sekä erittäin hienoa vesihiomapaperia käyttäen. Lopuksi kansi puhdistettiin siihen soveltuvalla aineella.⁴⁶

Kuva 8. Konsolipöytä konservoinnin jälkeen näytteille asetettuna Roosin talon keltaisessa förmaakissa. Kuva Jouni Mustonen 2018.

Pöytään jätettiin aikaisemmin uusituksi todettu jalkalevyn korotus, muut korjauskerrokset sekä poistettujen maalikerrosten näytteet jalkarakenteen takaosaan.⁴⁷ Käsittelystä johtuvien kerrosten kuivumisen jälkeen konsolipöytä vietiin Roosin talon toisessa kerroksessa sijaitsevaan K. H. Renlundin museon päänäyttelyyn *Näkymiä 1800 luvulta*. Se sijoitettiin keltaiseen förmaakiin eli vierashuoneeseen ulkoseinillä sijaitsevien ikkunoiden väliin, täsmälleen samalle paikalle, jossa se oli taustatietojen mukaan sijainnut 199 vuotta aikaisemmin Keisari Aleksanteri I:n vierailun aikana. Parikseen pöytä sai samalta aikakaudelta peräisin olevan kullatun peilin. (Kuva 8.)

Museoarvo ja sen muodostuminen

Museologia määritellään tieteenalaksi, joka muun muassa tarkastelee yksilön ja yhteisön ajallisen sekä alueellisen ympäristön hahmottamista ja hallitsemista. Määritelmän mukaan merkityksellistä on menneisyyden ja nykyisyyden todistuskappaleiden haltuunotto.⁴⁸ Tämän pohjalta voidaan miettiä, millaisista käytännön lähtökohdista museoarvo rakentuu. Nyt käsitellyssä tapauksessa aineellisia ja konkreettisia kiinnittymiskohtia ovat varsinaisen museo-objektin eli pöydän lisäksi arkistojen tallentamat aineistot. Muistitiedon kertymät sekä konservointityömenetelmät edustavat aineetonta pääomaa. Tästä kokonaisuudesta syntyy myös kertomus, jonka avulla kyseinen esine ja sen ympäristö voidaan liittää laajempaan kulttuurihistorialliseen kontekstiin.

Artikkelissa käsiteltävien historiallisten tapahtumien ja tiedon kertymisen avulla voidaan tehdä erilaisia johtopäätöksiä. Kokkolalaisen kauppias Roosin ilmeinen varakkuus luo kertomukselle taustan. Voidaan toki pohtia, toteutti-ko hän vain tunnollisesti maaherran tapahtumajärjestelyjä koskevaa kehotusta, vai pyrkiikö hän osoittamaan varakkuuttaan hankkimalla loistokkaita kalusteita keisarin vierailua varten, kuten myöhemmät sukupolvet muistelevat. Myöhemmin aikoina avautuu joka tapauksessa mahdollisuus harkita, millainen totuus ja merkitys voidaan kerronnan perusteella nostaa esiin. Keisari Aleksanteri I:n vierailua on ehditty muistella eri tavoin 1800-luvulta 2020-luvulle saakka. Tapahtumaa on muisteltu kirjallisissa julkaisuissa, ja onpa tapaus kuvailtu Kokkolan koulutuslautakunnan julkaisemassa oppikirjassakin. Paikalliset matkaoppaat kertovat edelleen aikaisempiin kirjallisiin tietoihin perustuen vierailusta autenttisella tapahtumapaikalla.⁴⁹

Museoesineen tausta muodostuu näin arkistotietojen varmentamien tapahtumien kautta. Museoarvoa muodostavien elementtien kokoaminen jää nykyisten museoammattilaisten käsiin. Ajatus siitä, että aineeton tarvitsee myös jotain aineellista johon kiinnittyä, ohjaa lopulta konservoinnin toteu-

tusta. Käytännössä voidaan puhua teknisestä konservoinnista, jossa kajotaan kohteeseen fyysisesti ja edelleen restauroinnista, joka on keino toteuttaa konservoinnin ydinajatusta ja tehtävää. E.C.C.O:n⁵⁰ ammatillisen ohjeiston mukaan todetaan: ”Restaurointi käsittää suoranaisia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat vahingoittuneeseen tai vaurioituneeseen kulttuuriperintökohteeseen ja joiden tarkoitus on edesauttaa kohteen havaitsemista, arvostamista ja ymmärtämistä, samalla huomioiden mahdollisimman pitkälle sen esteettisiä, historiallisia ja fyysisiä ominaisuuksia.”⁵¹

Edellisen ohjeistuksen mukaisesti on perusteltua määritellä konservointitoimenpiteiden laajuus ja edelleen saada ennen käytännön toimenpiteitä vastaukset kohdetta koskeviin kysymyksiin: Miksi, mitä ja miten toimenpiteitä on syytä ylipäätään tehdä? Aineellinen kohde, tässä tapauksessa kullattu konsolipöytä, antaa kiinnostuksen koko aikaisemmille historiallisille tapahtumille ja kerronnan muodostumiselle. Konservointitoimenpiteiden yhteydessä tehdyt kuntoarviot, taustaselvitykset sekä tutkimuksen yhteydessä saadut tiedot esineen kerroksellisuudesta ja yhteydestä historiaan voidaan näin osoittaa pöydän lopullisella ulkoasulla. Kullatun konsolipöydän voidaan katsoa muistuttavan ilmiasullaan historiallisesta vierailusta sekä tuolloisen ajan hengen mukaisesta elämänmenosta suuriruhtinaskuntana. Tarinansa kautta se kehottaa myös pohtimaan menneen sekä nykyisen maailman arvoja ja arvoitusta. Konservoinnin valintoja ohjaa kuitenkin koko prosessin ytimessä oleva ideologia historiallisten kerrostumien säilyttämisestä.

Edellä kuvatun tapauksen ja yksittäisen objektin tarjoamia mahdollisuuksia voidaan tarkastella museologian kysymyksiin liittyen. Tietoisuutta omasta elinympäristöstä ja sen historiasta voidaan ottaa haltuun museotyön kautta tehtyjen valintojen avulla. Samalla on luotu myös ilmeinen mahdollisuus pohtia sen merkitystä tulevaisuuden kannalta. Museon voidaan katsoa asetuneen toimillaan yhteiskunnallisen tehtävänsä ytimeen auttaen rakentamaan paikallista identiteettiä.⁵² Esineen kerroksellisen autenttisuuden säilyminen ja tarinan kokemuksen siirtäminen yleisölle sen historiallisella tapahtumapaikalla on myös seikka, jota ei voida väheksyä. Kokemuksen ja tarinan voidaan katsoa luovan itsessään museoarvon ytimen.⁵³

Kun alueellisena vastuumuseona toimivan K. H. Renlundin museon näyttelyä uudistettiin vuonna 2020 Kokkolan kaupungin 400-vuotista historiaa kuvaavaksi juhlanäyttelyksi, säilytti kauppias Roosin hankkima pöytä paikansa keltaisessa förmaakissa. Roosin talolle sijoittuva *Onni suosii rohkeaa* -näyttely avaa Kaupungin historiaa yhdeksän teeman sekä usean henkilötarinan kautta⁵⁴.

Asiasanat: museologia, museoesineet, museokokoelmat, konservointi, restaurointi, historiatietoisuus, yhteisöt

SAMMANDRAG

Kejsar Alexander I:s besök och köpmannen Roos' bord

I artikeln betraktas på vilket sätt ett historiskt objekt får ett musealt värde samt hur värdet kan tryggas genom konservering. I artikeln begrundas även minneskunskapens och den bevarade arkivinformationens betydelse i en historisk händelsekedja. Detta illustreras av ett förgyllt konsolbord i empirestil, anskaffat av köpmannen Anders Roos i Gamlakarleby, som sedermera blivit ett museiföremål. Den ryske kejsaren Alexander I:s besök i Gamlakarleby 1819 kan ses som en central historisk händelse bakom uppkomsten av objektets museala värde. Enligt muntlig tradition ordnade kejsaren under sitt korta besök en audiens vid detta bord. Artikeln skildrar händelserna kring besöket samt bordets historia från anskaffandet fram till idag. En av museiarbetets viktigaste uppgifter är att trygga bevarandet av materiellt kulturarv bl.a. genom konservering. Med bordet som exempel undersöks här de val som gjorts under konserveringsprocessen och deras betydelse för värdebildningen. I artikelns slutsatser konstateras hur bevarandet av den historiska informationen och de tidsmässiga skikten påverkar bildandet av ett objekts museala värde.

ABSTRACT

The Visit of Emperor Alexander I and the table of Merchant Roos

This article examines how the museum value of a historical artefact is formed and how to secure it in the conservation process. The article also discusses the significance of oral history as well as archived records in a historical chain of events. This is exemplified by merchant Anders Roos' gilded empire table and its transition to a museum object. According to oral tradition Alexander I, emperor of Russia sat at this table while he held his audience during his visit to Kokkola in 1819. This article depicts events related to the visit and tells the history of the table from acquisition to the present. Securing the tangible cultural heritage through conservation is one of the key objectives of museum work. This particular case highlights the choices made during the conservation process as well their effect on value formation. The conclusions of this article point out the significance of preserving the historical data and the temporal layers in the formation of an object's museum value.

Viitteet

- 1 Härö 1984, 60–69, 111–130.
- 2 Henderson 2020. Jane Henderson haastaa artikkelissaan käsityksiä konservoinnin perimmäisestä tarkoituksesta.
- 3 Wacklin 1844, 113–114.
- 4 Auren 1894.
- 5 Nervander 1906.
- 6 Nervander 1906, 43.
- 7 Nervander 1906; Turpeinen 2004, 58–114.
- 8 Klinge 2000.
- 9 Kansallisarkisto 2021a, Kokkolan maistraatin pöytäkirja 29.3.1819 §3.
- 10 Ahmas 1992, 35; 44–45. Roosin talo valmistui vuonna 1813.
- 11 Kansallisarkisto 2021a, Kokkolan maistraatin pöytäkirja 10.8.1819 §1.
- 12 Kansallisarkisto 2021a, Kokkolan maistraatin pöytäkirja 7.8.1819 §1.
- 13 Kansallisarkisto 2021a, Kokkolan maistraatin pöytäkirja 20.9.1819 §2.
- 14 Kansallisarkisto 2021a, Kokkolan maistraatin pöytäkirja 14.8.1819 §1.
- 15 Nervander 1906, 240.
- 16 Nervander 1906, 245; K. H. Renlundin museo 2021b, Karl Konrad Reijo Waaran vuonna 1924 kirjoittama kertomus hänen isänsä Carl Ulrik Relanderin ostamasta kullatusta pöydästä.
- 17 Wacklin 1844, 113.
- 18 Nervander 1906, 246.
- 19 Turpeinen 2004, 101–114.
- 20 Nervander 1906, 237–239.
- 21 Ojala 1996, 190. Vuosina 1800–1803 Roosia verotettiin 200 000 valtion velkasetelin arvosta, mikä vastaa 138 016 pankkiriksin omaisuutta.
- 22 Ojala 1996, 191.
- 23 Ojala 1996, 192.
- 24 K. H. Renlundin museo 2021b.
- 25 Kansallisarkisto 2021a. Kokkolan maistraatin pöytäkirja 10.8.1819 §1.
- 26 Ojala 1996, 18–22. Kokkolasta on säilynyt vain yhden kauppahuoneen liikeyarkisto (Donner) sekä osia kahdesta muusta (Falander ja Kynzell).
- 27 Kauppi 2013, 36.
- 28 Wacklin 1844, 113–114.
- 29 Nervander 1906, 243–244.
- 30 Nervander 1906, 243–244. Aleksanteri Boehmin muistiinpanojen perusteella. Everstinna Mathilda Petander oli Anders Roos nuoremman tytär.
- 31 Johnson 2013, 83; Järvelä 2013, 103–114. Roosin talo myytiin Pohjoismaiden Yhdyspankille vuonna 1896 ja edelleen Kokkolan kaupungille 1961. K. H. Renlundin museo sai käyttöönsä osan tiloista vuoden 1962 aikana. Talo siirtyi kokonaisuudessaan museon käyttöön 10.10.1987.
- 32 Kansallisarkisto 2021b. Maininta perukirjassa: 2 st spegelbord med marmorskifvor

förgylta.

- 33 Kansallisarkisto 2021c.
- 34 Linnakangas & Juanto 2016, 83–84. Suomen suuriruhtinaskunnassa perintöverotus rakentui edelleen Ruotsin vallan ajan pohjalle.
- 35 Kansallisarkisto 2021d. Roosin talon huutokauppapäiviä olivat: 30.7, 31.7 ja 1.8.1856
- 36 K. H. Renlundin museo 2021a.
- 37 K. H. Renlundin museo 2021b. Karl Konrad Reijo Waaran kertomus vuodelta 1924 heidän kodissaan olevasta kullatusta pöydästä. Kultaajana mainittu henkilö on ilmeisesti Berndt Viktor Kahlroth (1860–1942).
- 38 Geni.com 2021. Katri Sofia Roos (1888–1953), apteekkari. Hänellä ei ole sukututkimusivuston tietojen perusteella yhteyttä Kokkolan Rooseihin.
- 39 Puhelinkeskustelu Mustonen-Aminoff 29.9.2021.
- 40 K. H. Renlundin museo 2021b.
- 41 Mustonen 2018.
- 42 Jämbäck 2005, 258–259; Sjöberg, Sjöberg & Snitt 1994, 176; Sylven & Welander-Berggren 2000, 128–129, 226; K. H. Renlundin museon kokoelmista löytyy saman aikakauden empire-konsolipöytä, jonka puiseen jalkalevyyn on tehty mustaa marmoria kuvaava mukailumaalaus. Pöydän kokoelma numero on KHRM 6657 ja sijoituspaikka Kokkolan raatihuone.
- 43 Sylven & Welander-Berggren 2000, 57–61. Kustavilaisen aikakauden päättymisen Kustaa IV Aadolfin syrjään siirtymisen myötä vuonna 1809 johti ranskalaisiin sisustusvaihteluihin ja empire -tyyliin myös tukholmalaisten huonekalumestareiden parissa.
- 44 K. H. Renlundin museo 2021b.
- 45 Mustonen 2018.
- 46 Mustonen 2018.
- 47 Mustonen 2018.
- 48 Vilkuna 2015, 328. Jyväskylän yliopiston museologian määritelmä.
- 49 Wiirilinna 1969; Wiirilinna 1994, 60–61.
- 50 E.C.C.O, European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations.
- 51 E.C.C.O. 2002. Ammatillinen ohjeisto. Laatinut European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations. Hyväksytty E.C.C.O:n yleiskokouksessa Brysselissä 1.3.2002.
- 52 Vilkuna 2021, 12–63. Artikkeleissaan Jyväskylän yliopiston museologian professori Janne Vilkuna käsittelee muun muassa kulttuuriperinnön tulkintaa ja näiden tulkintojen analysointia, jotka ovat yhtenä museologian tehtävistä.
- 53 Narkiss 2007. Irit Narkiss nostaa artikkelissaan tarkasteluun museoammattilaisten tekemien valintojen vaikutuksen historiallisten esineiden kautta yleisölle tarjottavissa kertomuksissa.
- 54 Kokkola.fi 2021. 400-vuotiaan Kokkolan juhlanäyttelyteemat ja -henkilöt.

Lähteet ja kirjallisuus

Arkistot

Kansallisarkisto 2021a. Kokkolan raastuvanoikeuden arkisto (VMA) Cd:18. Maistraatin pöytäkirjat (1819).

Kansallisarkisto 2021b. Kokkolan raastuvanoikeuden arkisto (VMA) Eb:17. Perukirjat 1838–1844: Anders Roosin (1785–1842) perukirja.

Kansallisarkisto 2021c. Kokkolan raastuvanoikeuden arkisto (VMA) Cg:9. Huutokauppapöytäkirjat (1835–1845): Anders Roosin kuoleman jälkeinen huutokauppa (1844).

Kansallisarkisto 2021d. Kokkolan raastuvanoikeuden arkisto (VMA) Cg:12. Huutokauppapöytäkirjat (1856–1859): Sophie Roosin kuoleman jälkeinen huutokauppa (1856).

K. H. Renlundin museo 2021a. Arkisto: KHRM6717: Otto Herman Roosin konkurssihuutokauppapöytäkirjat (1879–1880).

K. H. Renlundin museo 2021b. Kokoelmatietojärjestelmä: KHR7213 provenienssitiedot (1856–2021).

Kirjallisuus

Ahmas, Kristina 1992. *Kokkolan rakennuskulttuuria ja kulttuurimaisemia. Inventointi 1983–1991*. Kokkolan kaupunki, Kokkola.

Auren, P.W 1894. *Keisari Alexander I: sen Matka Pohjanmaalla v.1819*. Oulun kirjapaino-osakeyhtiö, Oulu.

Härö, Mikko 1984. *Suomen muinaismuistohallinto ja antikvaarinen tutkimus. Muinaistieteellinen toimikunta 1884–1917*. Museovirasto, Helsinki.

Johnson, Seija 2013. Roosin perheen elinkaari Roosin talossa, teoksessa *Pohjanmaan porvariston vuosisata 1750–1850: Asuminen ja elämänmuoto*. Toim. Seija Johnson & Sanna-Maija Kauppi. 83. K. H. Renlundin museo, Kokkola.

Jämbäck, Juha 2005. Empiren peilit, teoksessa *Suomen antiikkiesineet kustavilaisuudesta empirien*, 258–259. WSOY, Helsinki.

Järvelä, Pirkko 2013. Talo Roosien jälkeen, teoksessa *Pohjanmaan porvariston vuosisata 1750–1850*, 103–114. K. H. Renlundin museo, Kokkola.

Kauppi, Sanna-Maija 2013. Kehityksen ja mahdollisuuksien aika Pohjanmaalla 1700-luvulta 1850-luvulle, teoksessa *Pohjanmaan porvariston vuosisata 1750–1850*, 36. K. H. Renlundin museo, Kokkola.

Linnakangas, Esko ja Juanto, Leila 2016. *Verojen historia: synty, kehitys, kuolema, ylösnousemus, reinkarnaatio*. Esko Linnakangas, Helsinki.

Nervander, Emil 1906. *Keisari Aleksanteri I:n matkat Suomessa*. Otava, Helsinki.

Ojala, Jari 1996. *Tuhannen purjelaivan kaupunki, Kokkolan purjemerenkulun historia*. Keski-pohjanmaa-säätiö, Kokkola.

Sjöberg, Lars ja Sjöberg, Ursula ja Snitt, Inga-Lill 1994. *Det svenska rummet*. Bonnier Alba Bokförlag Ab, Stockholm.

Syven, Torsten ja Welander-Berggren, Elsebeth 2000. *Speglar, spegelmakare och fabrikörer i Sverige*. Bokförlaget Prisma, Stockholm.

Turpeinen, Oiva 2004. *Suuriruhtinaan Suomi. Keisarin maa: Aleksanteri I:n ja Nikolai I:n kansakuntavierailut*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Wacklin, Sara 1844. Kejsaren i Gamla Karleby, teoksessa *Hundrade minnen från Österbotten*, 113–114. K.R. Loostroms bokhandel, Stockholm.

Wiirilinna, Annikki 1969. Roosien aika Kokkolassa 1700–1800 lukujen vaihteessa. Artikkelit Keskipohjanmaa -lehdessä 6.9.1969. Keski-Pohjanmaan kirjapaino, Kokkola.

Wiirilinna, Annikki 1994. *Merestä nousut kaupunki III. Kotiseutuhistoriaa Kokkolasta*. Kokkolan koulutuslautakunta, Kokkola.

Vilkuna, Janne 2015. Kulttuuriperintö ja yhteiskunnalliset muistifunktiot, teoksessa *Taiteen ja kulttuurin kentät*, 2. uudistettu laitos, 328. Toim. Ilkka Heiskanen, Anita Kangas & Ritva Mitchell. Tietosanoma, Helsinki.

Vilkuna, Janne 2021 Yhteinen kulttuuriperintömme, teoksessa *Museologia tänään*, 3. painos, 12–41.

Toim. Pauliina Kinanen. Suomen museoliitto, Helsinki.

Vilkuna, Janne 2021. Museologian vaiheita, teoksessa *Museologia tänään*, 3. painos, 44–65.

Toim. Pauliina Kinanen. Suomen museoliitto, Helsinki

Verkkolähteet

Geni.com 2021. <https://www.geni.com/people/Katri-Sofia-Roos/6000000003651833130>. Luettu 1.10.2021

Henderson, Jane 2020. Beyond lifetimes: who do we exclude when we keep things for the future? *Journal of the Institute of Conservation*, 43:3, 195–212. <https://doi.org/10.1080/19455224.2020.1810729>. Luettu 1.10.2021.

Klinge, Matti 2000. Aleksanteri I. Kansallisbibliografia-verkkojulkaisu. *Studia Biographica* 4. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kgb-003108>. Luettu 22.4.2021.

Kokkola.fi 2021. <https://www.kokkola.fi/vapaa-aika/museot/k-h-renlundin-museo/onni-suosii-rohkeaa/>. Luettu 1.10.2021.

Narkiss, Irit 2007. Is this real? Authenticity, conservation and visitor experience. *Art, Conservation, and Authenticities – Material, Concept, Context*. Proceedings of the International Conference Held at the University of Glasgow, 12–14 September 2007. Hermens, E. and Fiske, T. (eds), London: Archetype Publications https://www.academia.edu/42699676/Is_this_Real_Authenticity_conservation_and_visitor_experience?auto=download. Luettu 1.10.2021.

Muut lähteet

Mustonen, Jouni 2018. KHR7213, Roosin pöydän konservointikertomus. K. H. Renlundin museo, Kokkola.